

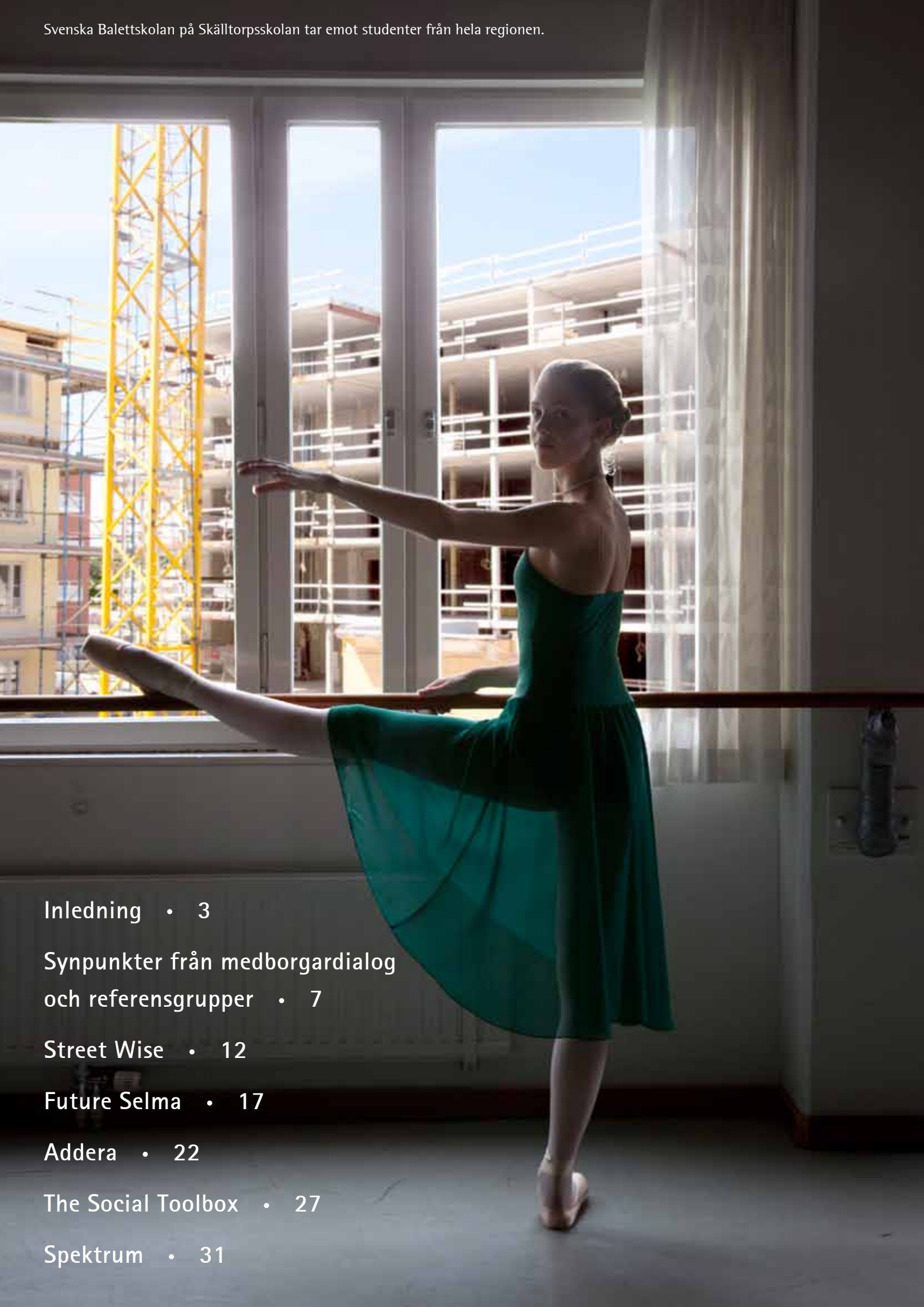

April 2012

Parallella uppdrag för
Selma Lagerlöfs torg och kringliggande områden

Utlåtande

Inledning • 3

Synpunkter från medborgardialog
och referensgrupper • 7

Street Wise • 12

Future Selma • 17

Addera • 22

The Social Toolbox • 27

Spektrum • 31

Inledning

Bakgrund

Planeringen för utvecklingen kring Selma Lagerlöfs torg görs bl.a. mot bakgrunden att Göteborg växer, att många vill flytta till staden och regionen samt att behovet av nya bostäder därför är stort.

Staden ska enligt den gällande översiktsplanen byggas på ett långsiktigt hållbart sätt och förnyelse och komplettering ska i första hand ske inom den byggda staden, i områden som kan försörjas med god kollektivtrafik. Komplettering bör också fortsättningsvis ske så att verksamheter och service som inte är störande för omgivningen blandas med bostäder. Vid komplettering och nybyggnad ska tillgången till och kvaliteterna i stadens grönområden bevaras och utvecklas eller kompenseras.

Stadsbyggnadskontoret tog under 2009/2010 fram ett detaljplaneprogram för områdena kring Selma Lagerlöfs torg och Litteraturgatan. Detaljplaneprogrammet redovisar förutsättningarna och viktiga frågeställningar för programområdet samt ger generella riktlinjer inför den kommande detaljplaneringen.

Under 2011 genomfördes parallella uppdrag med syfte att hitta alternativa förslag till lösningar för de stadsbyggnadsfrågor som detaljplaneprogrammet anger. Resultatet av de parallella uppdragen kommer att ligga till grund för det kommande detaljplanearbetet, vara underlag för utbyggnaden av Selma Lagerlöfs torg och formulera områdets övergripande kvaliteter.

Framtidens Selma

Projektet »Framtidens Selma« är ett samarbetsprojekt inom Göteborgs Stad. I projektgruppen ingår Fastighetskontoret, Stadsdelsförvaltningen Norra Hisingen och Förvaltnings AB Framtiden, via dotterbolaget Rysåsen Fastighets AB. Rysåsen har projektledningsansvaret.

Övriga parter i projektet är Göteborgs Stads Bostadsaktiebolag, Familjebostäder i Göteborg AB, Förvaltnings AB GöteborgsLokaler, Bostads AB Poseidon, Stadsbyggnadskontoret och Stadsledningskontoret.

Medverkar gör även de kommunala förvaltningarna Trafikkontoret, Park- och Naturförvaltningen, Miljöförvaltningen m.fl.

Arrangör

De parallella uppdragen för Selma Lagerlöfs torg och kringliggande områden arrangerades och genomfördes av Göteborgs Stad, genom Förvaltnings AB Framtiden, Fastighetskontoret och Stadsbyggnadskontoret.

Tillvägagångssätt

De parallella uppdragen inleddes med en öppen prekvalificering som pågick 23 maj – 7 juli 2011. Intresserade företag och team kunde anmäla sitt intresse och ansökningarna värderades utifrån ett antal kriterier, bl.a. kompetens, er-

Detta dokument innehåller ett utlåtande över de parallella uppdragen för Selma Lagerlöfs torg och kringliggande områden.

Dokumentets inledning beskriver bakgrunden till de parallella uppdragen. Sedan följer en redovisning av synpunkter som inkommit från allmänheten och de tre referensgruppen som varit knutna till de parallella uppdragen.

Därefter följer ett utlåtande för vart och ett av de fem förslagen. Bedömningen är grupperad efter de huvudrubrikerna som formulerades i programmet till de parallella uppdragen: Hållbar stadsutveckling; Helheten; Attraktionskraft och besöksmål; Torg, gator, parker och platser; Bebyggelse; Trafik, tillgänglighet, rörelser och parkering; Störningar och Genomförande.

Under varje förslag redovisas också de av allmänhetens och referensgruppernas synpunkter som specifikt handlade om det aktuella förslaget.

Bedömningsgruppen och arrangörens arbetsgrupp har också sammanställt en sammanfattning av de parallella uppdragen och ett förslag till inriktning för det fortsatta arbetet i ett särskilt dokument.

farenhet, kreativ förmåga och hur man avsåg ta sig an uppgiften. Arrangören eftersträvade en bredd på de företag/team som kvalificerade sig för de parallella uppdragen och beslutet innebar att de fem företag/team som listas nedan bjöds in att delta.

Själva uppdragen, som pågick 26 september – 30 november 2011, inleddes med ett gemensamt startmöte och platsbesök den 3 oktober. Samtliga inbjudna företag/team var representerade vid startmötet.

Den 9 december presenterade de inbjudna företagen/teamen sina förslag för bedömningsgruppen, varpå arbetet med utvärderingen av förslagen påbörjades. Presentation och dialog har skett med referensgrupperna och allmänheten i anslutning till utställningen av förslagen. Materialet har också funnits tillgängligt på kommunens hemsida.

Bedömningsgruppen har sammanträtt regelbundet under januari, februari och mars och systematiskt studerat förslagen och sammanställt sin bedömning i detta utlåtande.

Uppgiften

Uppgiften för de parallella uppdragen har varit att gestalta framtidens Selma Lagerlöfs torg, i syfte att skapa ett lokalt torg som är fysiskt och socialt attraktivt för boende, verksamma och besökare.

I programmet för de parallella uppdragen beskrevs uppgiften mer i detalj utifrån ett antal aspekter, t.ex. social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. I programmet beskrevs också förutsättningarna för uppgiften.

Inbjudna företag/team

Efter den öppna prekvalificeringen bjöds följande fem företag/team in till de parallella uppdragen:

- White arkitekter och WSP Samhällsbyggnad
- ERA Architects Inc. och Arup Canada Inc.
- Erséus Arkitekter AB, 02LANDSKAP arkitektkontor AB och Pål Castell Landskapskonsult
- AIM – Architecture Is Made AB, Noema Research and Planning Ltd. och Tyréns AB
- Mandaworks AB, Kreera Samhällsbyggnad AB och Hosper Sweden AB

Bedömningsarbetet

De fem förslagen har granskats av bedömningsgruppen utifrån uppdragsprogrammets beskrivning av uppgiften. Bedömningsgruppen har studerat förslagen utifrån följande rubriker:

- Hållbarhet (social, ekologisk och ekonomisk)
- Helheten
- Attraktionskraft och besöksmål
- Torg, gator, parker och platser

- Bebyggelse
- Trafik, tillgänglighet, rörelser och parkering
- Störningar
- Genomförande

Bedömningsgruppens synpunkter kring varje förslag har sammanfattats och redovisas för varje förslag längre fram i detta dokument.

Utställning och möjlighet att lämna synpunkter

Under tiden som bedömningsarbetet pågått har samtliga fem förslag varit utställda i Framtidens lokal på Selma Lagerlöfs torg. Allmänheten har kunnat studera förslagen och också lämna synpunkter på dem individuellt, men också mer generella synpunkter. Utställningen besöktes av cirka 500 besökare. Allmänhetens synpunkter har sammanställts och grupperats av Bengt Nilsen på SDF Norra Hisingen och redovisas längre fram i detta dokument.

Referensgrupper: Medborgare, Aktörer och Samhälle

Till de parallella uppdragen knöts tre referensgrupper: Medborgare, Aktörer och Samhälle. Referensgrupperna har deltagit i två skeden i de parallella uppdragen: dels i programskedet, där de via workshops kom med inspel kring uppdragsprogrammets innehåll och upplägg, och dels i bedömningsarbetet, där de också via workshops följde upp hur de inlämnade förslagen svarade mot förväntningarna.

Bedömningsgrupp

Bedömningsgruppen för de parallella uppdragen har letts av ordförande Lena Jacobsson, Stadsbyggnadskontoret. Christian Jönsson, Sweco Architects, har varit gruppens sekreterare. Övriga ledamöter har varit följande:

- Birgitta Flärdh, SDF Norra Hisingen
- Christian Schiötz, Fastighetskontoret
- Elisabeth Jansson-Forsberg, Familjebostäder
- Helena Bjarnegård, Park- och Naturförvaltningen
- Johan Henrikson, Stadsbyggnadskontoret
- Johanna Kirudd, Fastighetskontoret
- Jonas Lissel, GöteborgsLokaler
- Kristina Hulterström, Framtidens Selma
- Lukas Memborn, Fastighetskontoret
- Patrik Fridh, Trafikkontoret

Fortsatt arbete

Efter de parallella uppdragen avslutats kommer bl.a. arbetet med den första detaljplanen för områdena kring torget att påbörjas.

Projektet »Framtidens Selma« fortlöper också med en rad olika aktiviteter.

Område för de parallella uppdragen (uppdragsområde)

Preliminär gräns för den första detaljplanen för Selma Lagerlöfs torg

Vit, streckad linje är gräns för området som studerades i detaljplaneprogrammet (programområde)

Synpunkter från medborgardialog och referensgrupper

Inledning

Generellt kan man säga att det i dialogen med invånarna, både vuxna och barn- och ungdomar, har framkommit många delade meningar om hur framtidens Selma Lagerlöfs torg ska utformas och gestaltas. Det råder t.ex. ingen enighet om hur mycket man ska bygga, var sporthallen bör eller ska placeras eller hur kulturen kan utformas för att skapa bästa möjliga lösning. Det är viktigt att man har med sig detta i analysen av medborgardialogen och mötena med referensgrupperna. Det är också viktigt att påpeka att de synpunkter som framkommit under medborgardialogen inte per automatik kan sägas representera vad samtliga invånare tycker om de olika förslagen.

Trots det ovan sagda har det också framkommit synpunkter som är gemensamma och pekar åt samma håll. Dessa synpunkter har varit en bra grund för bedömningen av de olika förslagen och arbetets fortsatta inriktning.

Nedan redovisas ett referat av inkomna synpunkter under medborgardialogen. Även synpunkterna från de tre referensgrupperna är redovisade i detta kapitel. Synpunkterna är grupperade under samma rubriker som använts i de parallella uppdragen. För varje förslag redovisas också, i text och på en karta, de synpunkter från allmänheten som specifikt berör det förslaget.

Sammanfattning

- Samla aktiviteter på samma ställe, t.ex. kultur och bibliotek.
- Bygg tätt, bygg stad och markera vart det nya torget ligger.
- Bevara rymd och småskalighet, högre hus passar inte in i området.
- Skapa en öppen torglösning mot Litteraturgatan, med många kopplingar inåt området. Detta skapar liv och rörelser.
- Kollektivtrafikhållplatsen ska vara öppen, synlig och finnas i anslutning till torget.
- Det saknas attraktion i form av en simhall i förslagen.
- Viktigt med promenadstråk åt alla håll. Det gröna får dock inte bli barriärer mellan områdets olika delar. Att ta fram öppet vatten på torget är attraktivt.
- Den nya idrottshallen bör ligga nära Skälltorpsskolan.
- Det är bra att både Backadalen och Litteraturgatan får en stadsmässig karaktär med bostäder och handel.
- Det måste hända saker i området under tiden fram tills dess att förslagen är utbyggda.

Helheten

Vuxna

En del personer tycker att både Erséus och Mandaworks förslag riskerar att dela upp området i två delar, en torgdel samt en idrotts- respektive parkdel. Någon anser å andra sidan att Erséus förslag är det bästa som helhet sett och att detta förslag skapar flest naturliga mötesplatser. Whites förslag signalerar liv och att människor kommer att röra sig området även på kvällstid.

Barn och ungdomar

När eleverna från Skälltorpsskolan ska göra en sammantagen bedömning av förslagen får White och AIM högst betyg. När killarna från Backa BK ska bedöma helheten får Whites förslag flest röster.

Attraktionskraft och besöksmål

Vuxna

Många tyckte att Whites förslag gav flera aha-upplevelser, äventyrslekplatsen och multisportbanan är attraktiva. Någon tycker dock att den senare ligger för nära bostadsområdet Gåsagången. Öppet vatten är attraktivt men någon ser säkerhetsrisker för barn med detta. Det finns också synpunkter om att man inte skall ta fram bäckravinen.

Både saluhall och basar kan bli attraktiva och locka människor med utländsk bakgrund liksom gynna de lokala näringarna och skapa arbetstillfällen. Flera personer tycker dock att det saknas attraktioner i förslagen, särskilt simhall, som många föreslår men också hundrastgård, kunskapsinstitutioner som t.ex. universitet. Förslag om att kunna åka båt på älven lanserades också.

Erséus/02LANDSKAP och Mandaworks förslag om kulturtorg anses bra men man definierar inte vad som är bra i dessa förslag. Synpunkter finns också om att kulturtorgen blir för undangömda och istället ska ha en mer central placering i området. Några lyfter fram att biblioteket ska ligga tillsammans med kulturhuset varför förslaget från AIM förespråkas.

Många tycker att sporthallen ska ligga nära Skälltorpsskolan. Någon gillar också läget i Erséus förslag nere vid Scandic Hotel men kritik finns samtidigt mot att hallen då kommer för långt ifrån kollektivtrafiken. Whites placering och utformning anses skapa liv, rörelse och delaktighet, bra att den ligger nära kollektivtrafiken. Förslag framförs om att integrera kultur och idrott samt att hallen ska skapa möjlighet till gympa för »vanliga« människor.

Barn- och ungdomar

Barn- och ungdomsgrupperna hade inte så många synpunkter kring kultur- och bibliotekstemat, men någon anser att det generellt är bra att aktiviteterna är samlade på ett och samma ställe precis som vuxengruppen menade.

Ungdomarna tycker att sporthallen ska ligga nära skolan eftersom man oftast har ont om tid mellan lektionerna. Mandaworks förslag om att koncentrera

sportaktiviteterna anses bra. Frågan väcktes om vem som hallen är till för och vilken nytta man som boende i området kommer att ha av den.

Whites förslag har hög attraktivitet också bland barn och ungdomar. Positiva omdömen om att det finns många bra aktiviteter att göra. Vatten är positivt men liksom vuxengruppen saknas simhall. AIM:s stora aktivitetsyta utomhus anses bra liksom ERA:s förslag om saluhall och att ha en scen på torget. Några killar från Backa BK påpekar att det är viktigt att det finns mötesplaster där man som ung vuxen kan få hjälp att söka arbete. Samma grupp påpekade att det måste finnas saker att göra för de ungdomar som är för gamla för fritidsgården, t.ex. ett spelhus.

Torg, gator, parker och platser

Vuxna

En öppen torglösning längs Litteraturgatan anses generellt som den bästa torglösningen. Det är viktigt med insyn och synlighet. Mandaworks förslag får många positiva omdömen och att det är bra kopplingar samt intressant oregelbunden form på torget i detta förslag. Även AIM får bra omdömen trots viss kritik mot att biltrafik dras in runt torget och att det därför blir som en cirkulationsplats. ERA:s förslag där »allt möts» är positivt, även om det inte finns så många synpunkter lämnande på detta förslag. Någon undrar vart torget i Erséus förslag tog vägen och lanserar samtidigt ett förslag om att glasa in torgdelen till en galleria, ungefär som Frölunda torg.

Samtliga förslag anses ha bra stråk. White får bra omdömen för sin koppling söderut över Backadalen. ERA:s gröna korridorer över Litteraturgatan, AIM och Mandaworks anses ha bra stråk och grönområden. Någon frågar sig dock om det gröna i Mandaworks förslag kan bli en barriär? Flera förslag framförs om att skapa ett stråk mot Göta älv eftersom öppet vatten är attraktivt.

Barn och ungdomar

Det framkom inte så många kommentarer men en öppen torglösning anses bra. Frölunda torg anses av några som en bra förebild med mycket liv och rörelse.

Inte så många kommentarer kring promenad- och grönstråk tema från barn- och ungdomsgrupperna. Erséus fokus på grönt anses bra men man vill inte ha odling vid skolan eftersom den förmodligen då kommer att förstöras.

Bebyggelse

Vuxna

Det framkom inte så många synpunkter på temat utbyggnad men en allmän synpunkt om att det är viktigt att bygga bostäder först, för att stötta befintliga verksamheter och torget, framförs. Erséus förslag på etapputbyggnad samt AIM:s fokus på att behålla mycket av det gamla, anses bra.

Varierade synpunkter framkom angående arkitekturen. Höga hus anses markera både torget och entréerna till torget medan några tyckte att höghus är fula, att

de inte passar in i området och att bebyggelsen ska vara mer småskalig. Både White och AIM anses ha bra förslag på hur entréerna kan markeras från E6.

Många delar synpunkten att Whites förslag med mycket bostäder är bra. Men det finns också den motsatta åsikten, att det blir för tätt och att luftigheten går förlorad.

Mer stadsmässig karaktär på både Litteraturgatan och Backadalen anses bra. Synpunkt finns från handeln om att man inte bör bygga bostäder ovanpå livsmedelsbutik p.g.a. störningar. Planering för trygghetsboende saknas.

Några allmänna synpunkter framkom om att det är viktigt att förslagen gynnar den lokala och småskaliga handeln. Ett generellt förslag lades fram om att det bör finnas handel i bottenvåningarna i de nya bostäderna på västra sidan av Litteraturgatan, eftersom det skapar ännu mer liv åt torget.

Whites förslag på ny förskola i de norra delarna anses bra. Ett par allmänna synpunkter om att Skälltorpsskolan bör rivas för att ersättas med en ny ändamålsenlig skola framförs.

Barn och ungdomar

Några tycker att det är bra att spara dagens centrumhus och bygga vidare på det. Det är också viktigt att små saker händer under tiden, att något måste hända snart och AIM:s förslag redovisar en del bra lösningar på detta.

Byggnaderna i ERA:s förslag anses för stora och massiva. Några tycker det är bra med höga hus som markerar torget.

En ganska vanlig synpunkt från denna grupp var att man inte får bygga för tätt. Det får inte bli för många hus eftersom området behöver ha kvar den öppenhet som finns idag. Några hävdar å andra sidan att det är bra att bygga stad, att det signalerar något nytt och modernt. Det framkom en synpunkt om att Mandaworks funktionsuppdelning är mindre lyckad eftersom bostäder och butiker ska blandas och inte vara för sig.

Inte så många kommentarer kring handel, men Whites förslag om att lägga mataffären nära hållplatsen anses bra.

Några hade velat se en helt ny skolbyggnad och att den placerats närmare kollektivtrafiken. Man vill inte heller ha någon förskola nära skolan då det anses störande med små barn nära skolgården.

Trafik, tillgänglighet, rörelser och parkering

Vuxna

AIM och Mandaworks hållplatsförslag anses bra för att det ligger nära torget och för att dessa förslag innehåller öppna ytor. Någon vill inte att det byggs en spårvagn utan förordar trådbussar istället.

AIM får kritik för förslaget med biltrafik runt torget. Det framkom en generell synpunkt om att gångtunnlarna under Litteraturgatan borde stängas igen.

Någon lanserar ett förslag om att gräva ner Backadalen i höjd med äventyrslekplatsen i Whites förslag, för att på så sätt skapa ett trafiksäkert sammanhängande gångstråk i markplan.

Whites förslag om att flytta Backadalen för att få in mer bostäder och skapa en stadsgata är bra. Någon tycker att Erséus förslag utnyttjar marken för dåligt. Några lyfter fram att en flytt av Litteraturgatan skulle vara positiv och att den då blir mer stadsmässig. Bra med bostäder väster om Litteraturgatan, som ett skydd för villaområdet, bl. a från buller, även om det är viktigt att det görs estetiskt tilltalande och inte uppfattas som en koloss från båda hållen sett.

Parkeringsgarage anses bra men det ska också finnas markparkering i anslutning till handeln. Otrygghet kan uppkomma i parkeringsgarage. Ett förslag framkom om att sänka ner Backadalen för att sedan köra in och parkera under mark den vägen.

Barn och ungdomar

Liksom vuxengruppen anser man att kollektivtrafikhållplatsen ska vara öppen och leda in på torget. Då syns man vilket skapar trygghet och detta är även bra ur trafiksäkerhetssynpunkt.

Störningar

Vuxna

Detta tema kommenterades knappt, någon anser dock att bullerplank måste sättas upp mot E6.

Här redovisas bedömningsgruppens samlade synpunkter på förslaget.

Street Wise

White arkitekter

WSP Samhällsbyggnad

Sammanfattning

Förslaget »Street Wise« är ett genomarbetat och realistiskt förslag för utvecklingen av Framtidens Selma. Förslaget har en logisk kvartersstruktur, som väver ihop det befintliga med det nya, bl.a. med ett finmaskigt nät av nya lokalgator. Förslaget redovisar också en flytt av Backadalen.

Förslaget innehåller en intresseväckande placering av idrottshallen i korsningen Litteraturgatan-Backadalen. Tillsammans med äventyrslekplatsen bildas ett attraktivt besöksmål inom området.

Hållplatsen är bra placerad och bildar en välkomnande entré för besökare och boende. Även österifrån och från E6 markeras områdets entré, bl.a. med en högre bebyggelse.

»Street Wise« har redovisat ett stort antal nya bostäder, som kan ge förslaget en hållbar genomförandeekonomi.

Den stora mängden nya bostäder och därmed invånare, tillsammans med en logisk struktur som binder samman gammalt och nytt, är faktorer som talar för att förslaget kan bidra till en hög social hållbarhet.

Hållbar stadsutveckling: socialt, ekologiskt och ekonomiskt

Entrén till området blir mer välkomnande än idag. Äventyrslekplatsen kommer att locka besökare och är bra placerad. Förslaget samlar också de flesta funktioner, vilket också samlar människor på ett bra sätt.

Det uppfattas som mindre bra att man inte ser det centrala (och förmodade viktigaste) torget tydligt, ur ett identitetsperspektiv.

En fråga är vad identiteten för nya Selma Lagerlöfs torg blir.

Helheten

Ett av förslagets unika grepp är att flytta Backadalen norrut, vilket ger mer byggbar yta söder om och ger bra kopplingar söderut. Detta är en idé som bör studeras vidare.

Förslagets som helhet har en enkel och tydlig kvartersstruktur och även en logisk hierarki för gator och stråken. Helhetsgreppet är genomtänkt och bra. Det finns också en tydlig strukturell koppling till Litteraturgatan.

Centrumfunktionerna är samlade, vilket bedöms ge positiva synergier. Förslaget bygger kvartersstad runt det nya torget mitt i strukturen och på så sätt

skapas rörelser kring varje kvarter på ett sätt som känns igen från centrala staden. Handel, idrott och kultur kopplas samman på ett bra sätt.

Förslagets skala bedöms fungera, även med den relativt höga tätheten. Bebyggelsen trappas ner mot villabebyggelsen i väster, vilket är bra.

De stråk som skapas har några brister enligt bedömningsgruppen och hänger dock inte riktigt ihop. Det nordsydliga över det nya torget har inga logiska målpunkter i ändarna.

Entrén från E6 är starkt betonad på ett tilltalande sätt och förstärks ytterligare med påbyggnad på hotellet. Passagen mot älven är uppmärksammas och en bra idé.

Attraktionskraft och besöksmål

Förslagets äventyrslekplats är bra placerad och vackert gestaltad. Tyvärr måste Backadalen passeras för att man ska nå platsen från torget, vilket är ett minus. Funktionsmässigt känns det rätt att placera lekplatsen i anslutning till idrottsanläggningen, liksom kopplingen till kullen.

Placeringen av idrottsanläggningen är bra i förhållande till hållplats och anonsläge, men ger något sämre koppling till skolan. Placeringen kan dock innebära fler rörelser inom området och ge mer liv. Mellan skolan och idrottshallen måste man röra sig över Backadalen, vilket behöver kunna ske trafiksäkert men i markplan.

Att komplettera befintlig förskola strax norr om uppdragsområdet är en god idé, som ger många bra effekter kring torget. Det ger t.ex. möjlighet att skapa en näridrottsplats där förskolans gård är idag.

Torg, gator, parker och platser

Förslaget har en mycket bra utformad hållplats som väderskyddas. I anslutning till detta ligger också butiksentré till livsmedelsbutiken på ett bra sätt. Den lilla torgplatsen vid hållplatsen är bra, men kopplingen till det centrala torget mellan kvarteren är svagare.

Det centrala torget kan bli en vacker plats, men det upplevs också som lite för stort. Det bedöms lite märkligt att flytta in torget i bebyggelsekvarteren, i förhållande till läget vid hållplatsen. Torget hamnar mittemellan, lite för långt från hållplatsen. Någon ser centrala torget som en inomhusplats, en galleria. Det är fint att kvarteren öppnar sig, men torget bedöms ha små möjligheter att bli en tät mötesplats. Hela det centrala torget är dessutom inte disponibelt, p.g.a. trafikering.

Förslaget har logiska stråk i nord-sydlig riktning. Det centrala grönstråket blir attraktivt och vatten i stadsmiljön är trevligt och inbjudande.

Bebyggelsen

Den i förslaget redovisade bebyggelsestrukturen har många fördelar enligt bedömningsgruppen. Varierade hushöjder, olika bostadstyper och plats för experimentbyggande är tre exempel på en långt driven variation som är en stor styrka. Specifikt radhusen ligger bra i sitt sammanhang i förslaget, även om det kan bli något stora enheter. I de mer traditionella stadskvarteren måste man studera bostadskvaliteterna mer noggrant.

Det redovisas stora gårdar till bostäderna, vilket är mycket bra. Dock är de flesta bostadsgårdar ovanpå nedgrävda parkeringsdäck, vilket begränsar möjligheterna att få dem riktigt gröna.

Inlastningen till mataffären är inte så bra placerad på det centrala torget.

Entrén mot E6 bra hanterad, t.ex. genom påbyggnad på hotellet. Det är bra att annonsera området mot E6 med högre hus och bra annonsläge.

Trafik, tillgänglighet, rörelser och parkering

Liksom strukturen i övrigt har förslagets en trafikstruktur som i sin helhet uppfattas som enkel och tydlig. Det är ett bra grepp att rätta upp Backadalen, som ger flera positiva effekter. Silning på flera gator kring torget är bra, med trafik i en tydlig gatuhierarki och på fotgängarnas villkor.

Förslaget har en bra hållplats, som ligger nära en liten torgplats och i anslutning till butiker och idrottsanläggning. Hållplatsen betonas också med ett tak, vilket är en tillgång. Hållplatsen blir markerad, nästan som resecentrum.

Passagerna över Litteraturgatan är inte riktigt genomarbetade och skulle behöva preciseras och bearbetas. Även kopplingen över Backadalen, mellan stråket och gröna kullen, upplevs som tveksam ur trafiksäkerhetssynpunkt.

Tillfarten till idrottshallen med bil sker främst via Backadalen, innan man når hallen och parkeringen. Ur den gående människans perspektiv är idrottshallens placering en stor fördel. Den allmänt tillgängliga parkeringsanläggningen under idrottshallen kan bli en effektiv anläggning.

De parkeringsgarage, som finns genomgående i förslaget, är en yteffektiv lösning som dock är dyr och relativt oflexibel. I kombination med den höga tätheten krävs också många nedgrävda parkeringar, vilket driver upp kostnaderna.

Störningar

Radhusen längs Backadalen får ingen tyst sida mot buller, vilket måste lösas.

Genomförande

Förslaget har en hög exploatering, den högsta av alla fem förslagen, och innehåller cirka 1 200–1 500 nya bostäder. Detta ger en stark genomförandekonomi. Dock innehåller förslaget en del nya lokalgator, vars kostnader ska täckas av exploateringen.

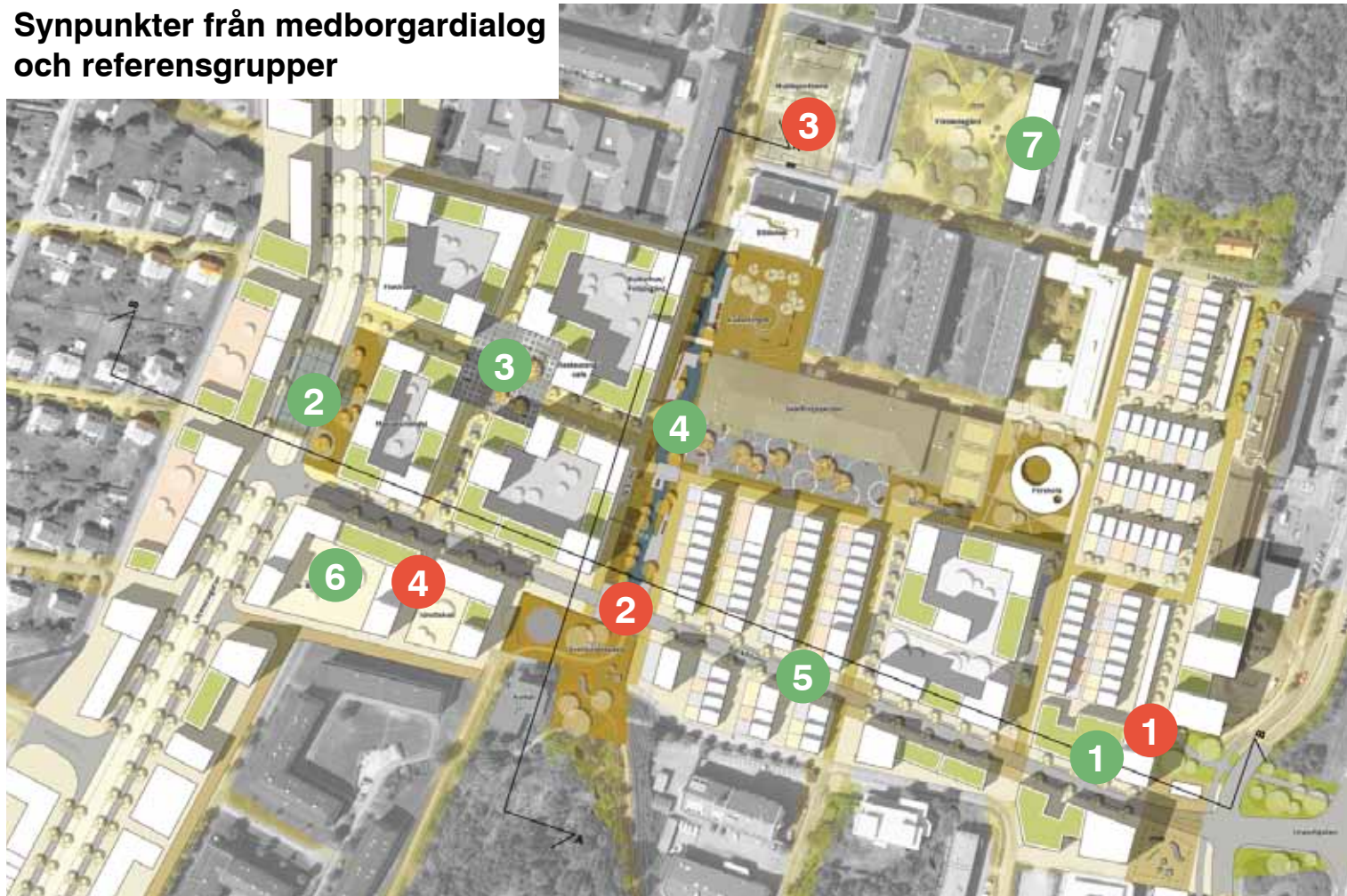
Den föreslagna flytten av Backadalen ger mer byggbar yta men kostar också pengar att flytta. Bedömningsgruppen menar dock att idén är intressant och att kostnaden för gatuflytt inte är avgörande för genomförandeekonomin.

Förslaget ger en indikation om småskalig fastighetsindelning som är god.

Synpunkter från medborgardialog och referensgrupper

Synpunkter från medborgardialogen och referensgrupperna som specifikt berör förslaget »Street Wise« redovisas på kartan på nästa sida.

Synpunkter från medborgardialog och referensgrupper

Generella synpunkter

Fördelar

- Bra med många lägenheter/bostäder
- Bra att bygga stad, mix med torgbildning och butiker som skapar liv dygnet runt så att området inte dör efter kl 20, bra att allt är samlat på ett ställe, bostäder, handel, idrott
- Bra helhetstänkt med mycket ekologi
- Modernt förslag
- Många a-ha upplevelser, wow-känsla
- Bra att det finns mycket saker att göra i förslaget, många bra hängställen, multisportbanan bra
- Litteraturgatan kan bli ett trevligt promenadstråk
- Parkering i garage under mark är bra, bra med p-hus, inga parkeringsytor

Nackdelar

- För tätt med bostäder
- Inte bra med så mycket bostäder, det är bra att det är öppet som det är idag. För många bostäder, blir trångt
- Inte bra med bostäder ovanpå affärerna.
- Disponera om inlastning och infart till livsmedelsbutik, nära varandra och nära torget

Platsspecifika synpunkter

Fördelar

- 1** • Bra med höga hus vid E6 och den östra entrén
- 2** • Fin arkitektur
- 2** • Bra att annonsera området från E6
- 3** • Mycket bra hållplats med väderskydd
- 4** • Bra med mataffären nära hållplatsen
- 4** • Bra med bostäder nära hållplats
- 5** • Det centrala torget är bra, mycket butiker skapar lokalt näringsliv
- 6** • Positivt med vattenytor och öppna ytor i parkstråket
- 6** • Bäckstråket ser vackert ut
- 6** • Bra att man bygger vidare på befintliga gröonstråk
- 6** • Bra att koppla ihop området söder om Backadalen med Selma
- 6** • Bra att inte lägga bostäder nära äventyrslekplatsen
- 5** • Positivt att flytta Backadalen för att få mer mark söder om som kan utnyttjas bättre än idag
- 6** • Bra att flytta Backadalen – är idag en tråkig gata
- 6** • Is- och danscentrum positivt, bra med danssal och fotbollssal både för tjejer och killar

- 7** • Bra placering av idrottshallen i korsningen vilket ger liv och gör att idrottshallen blir tydlig
- 7** • Koppling sport och hållplats är positiv (om man genomför en överdäckning kan en bra koppling ändå åstadkommas till skolan)
- 7** • Bra med insyn i idrottshallen, det skapar delaktighet i gaturummet
- 7** • Bra placering men det kräver mycket parkering
- 7** • Bra med förskolans läge i norr

Nackdelar

- 1** • Skärmar av för trafik från E6:an vilket kan hindra besökare till sporthallen
- 2** • Passagerna över Backadalen till lekplatsen
- 3** • Multisportbanan är för nära Gåsa-gången
- 4** • Sporthallen är för långt ifrån skolan

Future Selma

ERA Architects Inc.

Arup Canada Inc.

Sammanfattning

Förslaget »Future Selma« har sina stora styrkor i det helhetsgrepp förslagsställaren har tagit på områden kring torget och Litteraturgatan. Resonemanget om hur områdena på båda sidorna om gatan och de grönområden som ligger mellan dem kan kopplas ihop är väl värda att studeras vidare.

Inom området har ett intressant stråk från Gåsagången till det nya torget betonats, vilket är unikt bland de fem förslagen.

Förslaget har samlat attraktionskraften i en saluhall, ett medborgar- och företagarcentrum och en idrottshall kring torget och där kan en riktig magnet skapas. Billtillgängligheten till torget och områdena kring är mycket god, men parkeringslösningarna tål att bearbetas.

För de som redan bor i området och de tillkommande kan torget bli en attraktiv mötesplats, medan besökare som kommer till området med bil eller kollektivtrafik skulle kunna erbjudas mer välkomnande entrémiljöer.

Hållbar stadsutveckling: socialt, ekologiskt och ekonomiskt

Ur ett ekologiskt perspektiv innehåller förslaget en del resonemang som är intressanta och tänkvärda, t.ex. dagvattenhanteringen i s.k. översvämningdiken.

För de sociala frågorna har bedömningsgruppen svårt att se något direkt nytänkande. Tvärtom finns det en storskalighet i struktur, bebyggelse och trafiklösning som riskerar att slå fast dagens situation, snarare än förändra den. Stora ytor omgivna av stängda verksamheter och funktioner blir otrygga kvällstid.

Helheten

Förslaget från ERA Architects och Arup Canada uppvisar ett genomarbetat helhetsgrepp. Förslagsställarna har valt att studera ett större område än uppdragsområdet, vilket troligen har varit ett sätt för dem att förstå platsen, uppgiften och sammanhanget. På ett välstuderat sätt kopplas området kring torget ihop med kringliggande områden, t.ex. grönområdet väster om Litteraturgatan.

Litteraturgatan är i fokus i förslaget, som bär spår av detaljplaneprogrammets tankar och idéer att göra gatan till en central länk i stadsdelen: en stadsgata snarare än en infartsgata med stora ytor längs gatan. Detta är en styrka i förslaget, medan den oredovisade hanteringen av uppdragsområdets östra del är en brist.

Här redovisas bedömningsgruppens samlade synpunkter på förslaget.

För uppdragsområdets helhet utmärks förslaget av några unika lösningar: det nordsydliga stråket från Gåsagången, torget som vetter mot söder och det stora parkeringsområdet längs Backadalen. Det förstnämnda tilltalar bedömningsgruppen och kopplar ihop det nya med det befintliga på ett framgångsrikt sätt, medan de två andra lösningarna känns mer tveksamma.

Förslagets gruppering av funktionerna kring torget är bra löst. Förslag kombinerar handel, kultur och idrott på ett sätt som kan ge flera mervärden och som delvis saknas i de andra förslagen.

Bedömningsgruppen känner sig mer tveksam till förslagets arkitektoniska lösningar inom uppdragsområdet. De stora volymerna får för liten flexibilitet över tiden och kan bli svår att genomföra. Torgets placering är en bit från kollektivtrafikhållplatsen, även om torget i sig kan fungera. Parkeringsytorna längs Backadalen blir för stora och ger förslaget en storskalighet som är negativ. Dock kan ytorna fungera som markreserv och bebyggas i framtiden.

Attraktionskraft och besöksmål

Förslaget har lagt mycket fokus på attraktiva besöksmål och skapat tre starka magneter, som grupperas kring torget: saluhall (food palace), medborgar- och företagarcentrum (community innovation centre) och idrottsanläggningen tillsammans med Skälltorpsskolan (ice palace).

Alla dessa tre besöksmål kan bli starka i sig och bedömningsgruppen menar att detta är en av förslagets stora styrkor. Men samtidigt bedöms det finnas tveksamheter kring genomförande och förvaltning kring dem, kanske framför allt saluhallen. Det krävs förmodligen en stark aktör som är beredd att driva saluhallen, vilket kan vara svårt att hitta. Om det inte fungerar finns en risk att det får stora konsekvenser. Mat-temat som idé och begrepp att samla handlare kring är dock en sak som kan bli aktuell.

Medborgar- och företagarcentrum riskerar att dras med samma genomförandeproblem som saluhallen, även om detta i högre grad kan kopplas till stadsdelsförvaltningens verksamhet. Det är en idé som tål att studeras vidare, även om den inte nödvändigtvis behöver få en helt egen byggnad utan kan inrymmas i ett kvarter och kombineras med andra funktioner, t.ex. bostäder. En funktion som kan hjälpa invånare att starta företag, kanske bidra med lokaler inledningsvis, kan stärka det lokala företagandet och stärka hållbarheten.

Idrottsanläggningen är löst på ett vackert sätt, där ishallen placering och utformning gör att den kan bli en del av utemiljön. Balettskolans lokaler på andra våningen får fin överblick över torget. Kopplingen till Skälltorpsskolan är bra löst.

Miljön kring de tre besöksmålen riskerar bli otrygg efter stängning, då de inte är kombinerade med andra funktioner.

Förslaget har inte tydligt placerat och redovisat någon större äventyrslekplats, utan lekfunktionen sprids ut på flera platser.

Förslaget har på ett intressant sätt fångat upp kopplingen till Selma Lagerlöf, Nobelpristagare i litteratur. Man redovisar en markbeläggning som designats utifrån ett frimärke med Nils Holgersson. Just att lyfta fram Selma Lagerlöf tydligt är förslagsställarna ensamma om och det ska de ha en eloge för.

Torg, gator, parker och platser

Som med helheten, är förslagets hantering av de offentliga rummen redovisad på en övergripande nivå, snarare än för uppdragsområdet. Idéen med s.k. 'connector greens' är intressant och bidrar till att koppla ihop de båda sidorna om gatan på ett spännande och innovativt sätt.

Förslaget resonerar om att ta fram bäckravinen som historiskt funnits i området, Öppna vattenytor är attraktiva i stadsrummet, så idén tål att användas vidare.

För uppdragsområdet är bedömningsgruppen inte övertygad av hanteringen av de offentliga rummen. Torget är ganska storskaligt, men kantas av intressanta och attraktiva målpunkter. Dock är torget inte tillräckligt starkt kopplat till t.ex. hållplatsen, vilket upplevs negativt. Stråket mot Gåsagången är bra, liksom kopplingen mot den gröna kullen söder om Backadalen – tack vare att man sparar gång- och cykelbron.

Sammanlagt är bedömningsgruppen inte övertygad av hur de offentliga rummen hänger samman och vilken inbördes hierarki de har. Här skulle förslagets behövts bearbetas för att bli bättre.

Bebyggelsen

Förslagets bebyggelse hänger starkt ihop med tankarna kring attraktiva målpunkter och besöksmål. Kring torget föreslås tre större kvarter, där saluhall, medborgar- och företagarcentrum samt idrottsanläggning samlas. Dessa tre kvarter blir i någon mån ikonbyggnader som kan ge en stark identitet åt området och blir besöksmål i sig.

Tyvärr innebär byggnadernas utformning efter en viss användning att flexibiliteten går förlorad och lokaler och byggnader får svårare att byta innehåll över tiden. En annan aspekt är att förslaget inte redovisar någon kombination av flera funktioner, t.ex. bostäder ovanpå saluhallen. Detta ger en till synes låg exploatering kring torget, åtminstone när det gäller bostadsinnehåll, vilket ger en sämre genomförandekonomi.

De stora kvarteren med 'ikonbyggnaderna' ger också ett storskaligt intryck, som möjligen minskas av att höjden är måttlig.

Även för bebyggelsen syns det faktum att förslagsställarna tittat övergripande på hela området ängs Litteraturgatan. Förslagets redovisning av hur man kan skapa gårdar till bostadsbebyggelse i dessa delar är mycket positivt och ska lyftas fram.

Trafik, tillgänglighet, rörelser och parkering

Den övergripande trafikföringen är till synes inte förändrad utifrån dagens situation, förutom att ett kollektivtrafikstråk placerats mitt i Litteraturgatan. Hållplatsens läge är inte nämnvärt förändrat.

Upplevelsen är att förslaget har en hög separering mellan bilytor och gångytor, något som kan innebära trygghetsproblem. Det är relativt lite bostäder i anslutning till gångytorna, vilket är mindre bra.

Förslaget innehåller mycket markparkering, framför allt längs Backadalen. Kostnaden blir låg och tillgängligheten god, men det bedöms inte vara särskilt attraktivt ur stadsbildssynpunkt. Eventuellt kan parkeringsytorna på sikt bebyggas, vilket skulle ge förslaget en annan täthet och torget en annan inramning.

Det upplevs som förslaget har en bilprioritering som känns föråldrat.

Genomförande

Förslaget är svårbedömt ur ett genomförandeperspektiv, men tycks ha en rätt låg exploateringsgrad inom uppdragsområdet. Totalt redovisas många bostäder – det redovisas att man uppfyller intentionerna i detaljplaneprogrammet (upp till 3 000 bostäder inom hela programområdet) – men det är svårt att utläsa exakt hur många bostäder förslaget innehåller.

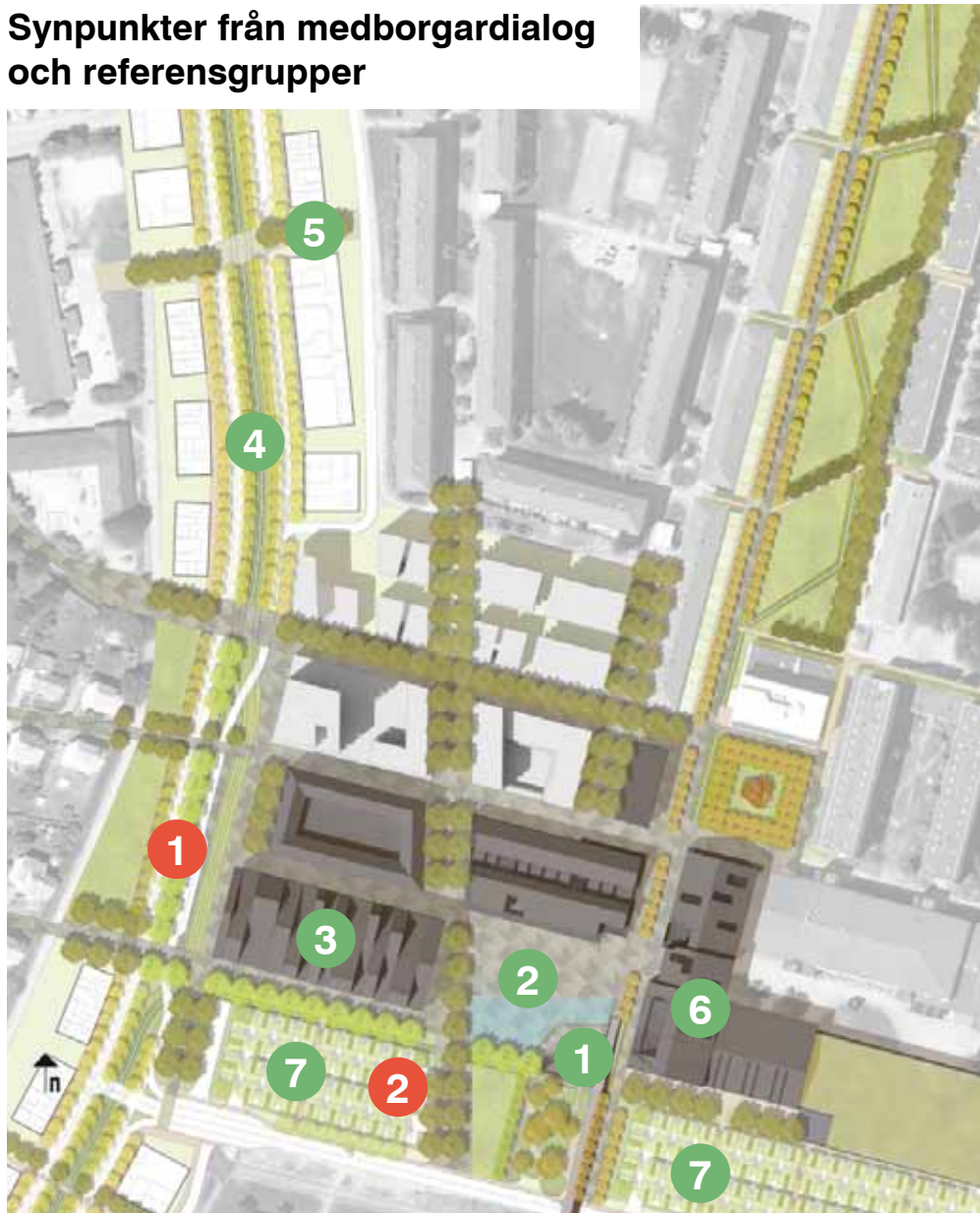
Detsamma gäller lokalytorna, som inte heller är tydligt redovisade, vilket gör förslaget ytterligare svårbedömt ur ett genomförandeperspektiv.

I förslaget förslås bostäder först i etapp 3, vilket är lite sent ur ett ekonomiskt perspektiv. Det borde komma in bostäder tidigare i etapptänkandet, för att genomförandekonomin ska kunna hanteras.

Synpunkter från medborgardialog och referensgrupper

Synpunkter från medborgardialogen och referensgrupperna som specifikt berör förslaget »Future Selma« redovisas på kartan på nästa sida.

Synpunkter från medborgardialog och referensgrupper

Generella synpunkter

Fördelar

- Spännande arkitektur
- Att lyfta fram dagvatten som kvalitet är bra

Nackdelar

- Husen är för massiva och för stora
- »Food palace« kan konkurrera med många restauranger
- Småföretag kan hotas
- Får ingen a-ha-upplevelse
- Skolan bör ligga närmare busshållplatsen

Platsspecifika synpunkter

Fördelar

- 1** • Plus för utomhusscenen
- 2** • Torg där allt möts – idrott, handel, community center m.m.
- 3** • Saluhall är bra, kan finnas internationell koppling, människor med utländsk bakgrund kan lockas till hallen
- 4** • Bra med bebyggelsen längs med hela Litteraturgatan
- 5** • Det gröna är bra hanterat i de s.k. »green connectors«
- 6** • Bra med genomgående grönstråk
- 6** • Bra att idrottshallen är nära skolan
- 7** • Bra med markparkering nära handeln

Nackdelar

- 1** • Borde vara större öppning från hållplatsen
- 2** • Tråkigt med parkeringsyta närmast Backadalen, stor dominerande parkeringsplats

Här redovisas bedömningsgruppens samlade synpunkter på förslaget.

Addera

Erséus Arkitekter AB

02LANDSKAP arkitektkontor AB

Pål Castell Landskapskonsult

Sammanfattning

Förslaget »Addera« har givit de offentliga rummen mycket uppmärksamhet. Gator, torg, parker och platser hänger ihop och varierar i användning och rumslighet på ett mycket tilltalande sätt. Kring detta byggs kvartersstrukturen upp på ett omsorgsfullt sätt.

Förslagets kopplingar till befintliga områden skulle dock kunna studeras närmare, t.ex. hur man välkomnas som kollektivtrafikresenär.

Förslaget redovisar en intressant placering av idrottshallen i anslutning till hotellet i områdets östra del.

Förslagets bebyggelse har ett måttfull skala och är fint varierad, men det relativt låga antalet nya bostäder ger en något svagare genomförandekonomi.

Hållbar stadsutveckling: socialt, ekologiskt och ekonomiskt

Den sammanhängande gröna strukturen ger bra förutsättningar för ekosystemtjänster. Det finns i övrigt fler väl genomtänkta idéer kring förslagets ekologiska inslag, som kan utvecklas.

Förslaget innehåller ökade mängd möten och logiska kopplingar, offentliga rum som hänger samman och erbjuder goda siktlinjer och samband. Idrottsanläggningens placering riskerar att medföra att besökare tar andra vägar och inte bidrar till möten i stråken, vilket bedöms som mindre bra för den sociala hållbarheten.

Helheten

Bedömningsgruppen uppfattar förslaget »Addera« som tilltalande. Framför allt är det uppenbart att användningen av de offentliga rummen ägnats mycket uppmärksamhet och förslaget redovisar ett nätverk av stråk som förbinder större och mindre platser som programmerats på ett grundligt och övertygande sätt. Det som tolkas som det huvudsakliga torget placeras i skärningspunkten mellan de två huvudstråken, vilket är logiskt och välmotiverat.

De välstuderade offentliga rummen och dess aktiviteter vänder sig inåt i uppdragsområdet och kommer med stor sannolikhet att skapa ett ökat folkliv här, vilket är positivt. Bedömningsgruppen funderar dock på om det kan innebära att andra viktiga stråk, som t.ex. längs Litteraturgatan, som på sikt har potential att bli en mer aktiv gata, riskerar att dräneras på rörelser.

Bedömningsgruppen är inte helt övertygad över förslaget förhållande till Litteraturgatan och kollektivtrafikhållplatsen. Markparkeringen är säkerligen attraktiv för handlarna i området och för smidig angöring med bil, men att annonsera området mot hållplats och Litteraturgatan på detta sättet uppfattas inte tillräckligt attraktivt.

Strukturen för området är enkel, tydlig och flexibel. Kvarteren har bra storlekar och innehållet kan säkerligen skifta över tiden. Bedömningsgruppen saknar dock en tydligare redovisning hur man tänker sig områdena väster om Litteraturgatan och söder om Backadalen.

Attraktionskraft och besöksmål

Idrottsanläggningen placeras i förslaget i uppdragsområdets östra del, i anslutning till hotellet, vilket inget annat förslag har gjort. Bedömningsgruppen anser att placeringen är intresseväckande och kunde vitalisera denna delen av området samt ge hotellets verksamhet ett tillskott, men samtidigt hamnar anläggningen för långt från torget, hållplatsen och de andra viktiga målpunkterna. Idrottshallen i det föreslagna läget riskerar att inte bli en del av området kring torget och man har heller inte kombinerat idrottshallen med någon annan funktion, t.ex. bostäder. Tryggheten kring idrottsanläggningen och lekplatsen riskerar att bli låg.

På samma sätt har Erséus/02LANDSKAP valt att placera äventyrslekplatsen i anslutning till idrottshallen, vilket är en bra kombination av två attraktioner. Tyvärr får lekplatsens placering samma något avskilda läge i förhållande till torget och hållplatsen, vilket upplevs som mindre bra.

De offentliga rummens programmering tros i sig bli attraktiva miljöer för boende och besökare. Utformning och beskrivning av lektorget inspirerar, liksom kombinationen av dessa ytor med handel och kulturhuset.

Förskolans placering centralt i området, i anslutning till stråket, är tilltalande. Förskolan får lite dålig tillgång till naturmark, men kopplingen till kullen söder om Backadalen är ganska bra i och med att gång- och cykelbron behålls.

Torg, gator, parker och platser

Som tidigare nämnts är de offentliga rummen en av förslaget största styrkor. Miljöerna som redovisas uppfattas som välstuderade och torgsekvensen i stråken är väl omhändertagen. De offentliga rummen är vackert gestaltade och har en bra avvägning mellan privat och offentligt.

Förslaget uppfattas ha brutit barriären mellan torg och park på ett innovativt sätt och innehåller inte riktigt en klart definierad torgplats. De offentliga rummen fungerar mer som sammankopplade stråk som vidgar och sluter sig, vilket är en av de viktiga gestaltungsprinciperna. Det finns goda siktlinjer och kopplingar mellan de olika offentliga platserna, vilket är en styrka med förslaget.

Det som av de flesta uppfattas som torget är placerat i korsningspunkten mellan den nord-sydliga och det öst-västliga stråket. Placeringen skapar flera

rörelser över torget. Möjligen ligger denna torgplats något långt från hållplatsen och kopplingen dit kan vara tydligare, så inte situationen blir som idag.

Förslaget redovisar många hårdgjorda, men innehåller mycket träd. Möjligen kan fler gröna markytor ytterligare höja kvaliteten.

Parkeringstorget som idé är intressant, men funktionen och formen upplevs inte tilltalande. Det kan också uppfattas som att bilarna får ganska mycket plats.

Det genomgående stråket i öst-västlig riktning ansluter till trafikplatsen och bron över E6, vilket är en bra koppling vidare ner mot älven.

Skogsdungen vid idrottsanläggningen är vacker, men uppfattas som tveksam ur trygghetssynpunkt.

Bebyggelsen

Förslagets bebyggelse har överlag en måttlig bebyggelseskala, som bedöms kunna passa in i området. På några platser, t.ex. i förlängningen av det bevarade kulturhuset, finns högre bebyggelse, som solitärer och markörer av särskilda platser. Avvägningen är känslig och trovärdig och andas också lite återhållsamhet och försiktighet. Detta avspeglar sig också i antalet bostäder. Den föreslagna bebyggelsens varierade höjd, sort och material ger ändå en intressant brokighet.

Just de sparade delarna av centrumbyggnaden där kulturhuset ligger får goda omdömen. Man ska kunna röra sig igenom det ombyggda kulturhuset, vilket är mycket bra för rörelsemönstret.

Handelsytorna tycks vara utspridda över stor yta och bedömningsgruppen undrar hur väl detta fungerar. Förslaget innehåller en hög grad av offentliga bottenvåningar, med både verksamheter och entréer, vilket är positivt. Inlastning till livsmedelsbutik behöver studeras vidare, då den trafiken riskerar att blir störande.

Bebyggelsen väster om Litteraturgatan kan vara alltför småskalig i relation till villorna i väster, eftersom de senare med sina volymer bedöms tåla en något kraftigare bebyggelse intill.

Förslaget är det enda som har en konsekvent utförd bebyggelseskärm mot Backadalen. Formspråket kan uppfattas som något stramt, men skärmen skapar bra ljudmiljöer innanför och en stadga i gaturummet längs Backadalen.

Bostadskvarterens omväxlande öppna och slutna gårdar är fina, men de kvarter som får upphöjda gårdar ovanpå garagebjälklag uppfattas inte ligga i linje med Backas karaktär. Dock inser bedömningsgruppen att parkeringssituationen är svår att lösa.

Det är välgörande att förslaget redovisar en mix av olika upplåtelseformer och bostadstyper inom varje kvarter.

Trafik, tillgänglighet, rörelser och parkering

Hållplatsens koppling till de i övrigt fina offentliga rummen är svag och förslaget påminner lite om dagens situation, med en för anonym entré för kollektivtrafikresenärer.

Förslaget har redovisat ett utökat system av lokalgator, där det ges möjlighet att köra bil. I delar uppfattas förslaget som att bilarna får ta ganska mycket plats. Backadalen får flera nya korsningar med lokalgator som försörjer bostadskvarteren, vilket troligen kan fungera. Längs Litteraturgatan innehåller förslaget också flera korsningar som kan komma i konflikt med kollektivtrafikstråket. Hur man korsar Litteraturgatan tills fots och med cykel är otydligt redovisade.

I de östra bostadskvarteren redovisar förslaget flexibla parkeringslösningar som kan byggas ut successivt. Detta är innovativt och bör kunna genomföras, även om det uppfattas som oprövat och väcker en del genomförandefrågor som måste lösas. I övrigt innehåller förslaget en hel del markparkering och gatuparkering, som ger god tillgänglighet men tar också yta i anspråk. Vidare har förslaget ett parkeringsgarage ovan mark i nordvästra delen av området.

Parkeringstorget upplevs inte som en tillräckligt attraktiv miljö, men väcker ändå tankar kring om torgytor kan utformas som parkeringar när det finns behov, istället för tvärtom som i förslaget.

En konsekvens av att placera idrottshallen i den östra delen är att den får god tillgänglighet med bil, men sämre med kollektivtrafik.

Störningar

Den skärmande bebyggelsen längs Backadalen ger troligen en hanterbar bullersituation i kvarterens inre.

Genomförande

En idé är att anlägga stadsparken tidigt i områdets utveckling. Detta är positivt och signalerar att något händer. Tidigt i den redovisade etappindelningen ligger också byggnation mot Backadalen, som också är en bra tidig åtgärd.

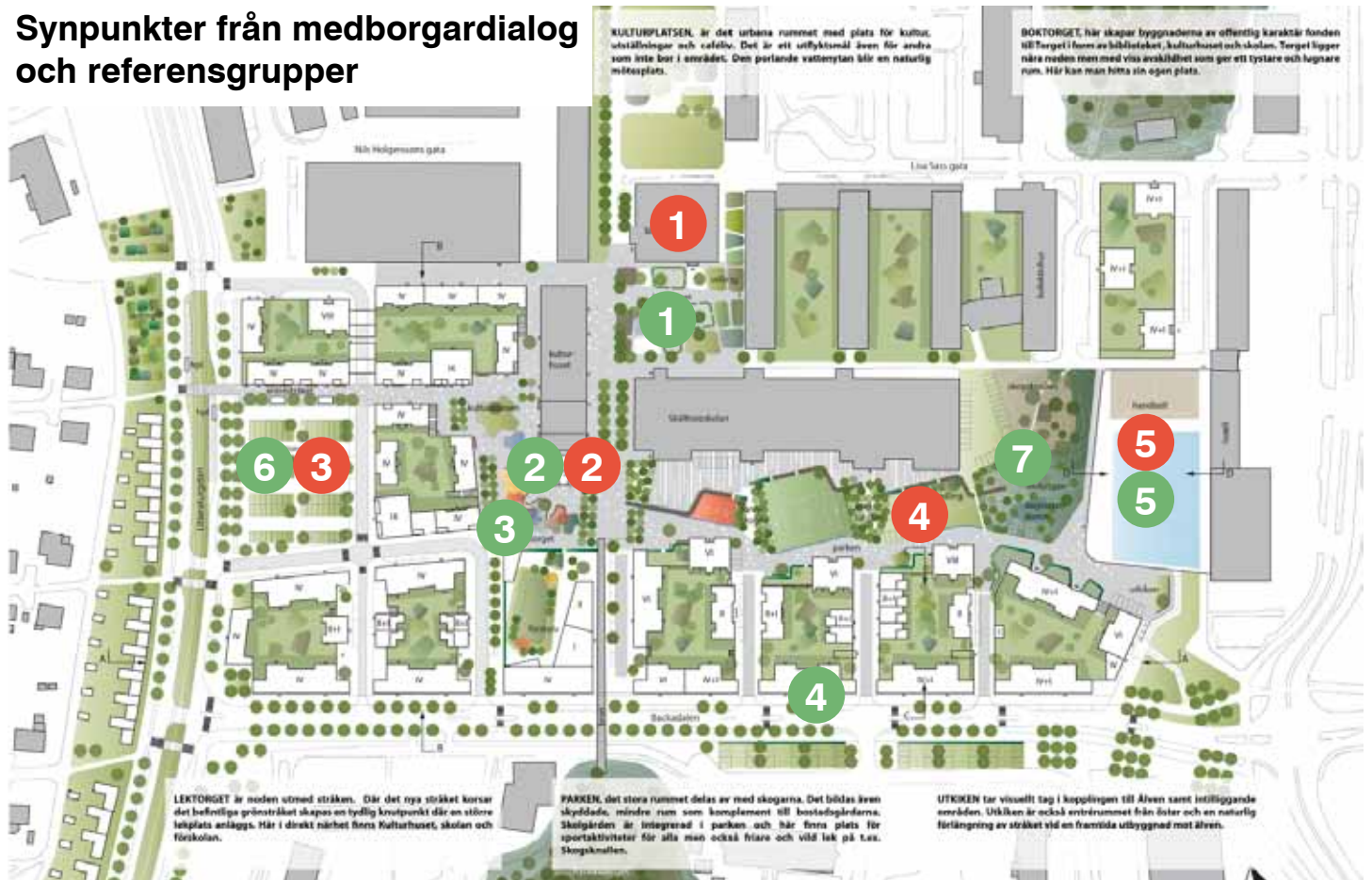
För bostadskvarteren i öster redovisas en speciell etappindelning, där varje kvarter kan byggas ut successivt. Tankarna är spännande och kan ge utrymme för flera och olika stora aktörer att ta sig an olika delar, vilket är en styrka. Negativt är att områdets utbyggnad riskerar att bli utdragen över tid, att etapperna kan bli för små för byggherrarna och att parkeringslösningen måste vara i fas med etapputbyggnaden.

Antalet bostäder är lågt i jämförelse med de andra förslagen, vilket ger en svagare genomförandeekonomi. Förslagets helhet är enkel och tydlig, men det låga antalet bostäder blir en negativ konsekvens.

Synpunkter från medborgardialog och referensgrupper

Synpunkter från medborgardialogen och referensgrupperna som specifikt berör förslaget »Addera« redovisas på kartan på nästa sida.

Synpunkter från medborgardialog och referensgrupper

Generella synpunkter

Fördelar

- Mysigt med småskalig bostadsbebyggelse, småskalighet som uppfattas som trevligt
- Bästa förslaget som helhet
- Fint, roligt och tryggt förslag
- Bra med några lite högre hus samt bra med punkthuset
- Intressant med odling
- Det är bra att det är grönt
- Bra att inte bäcken tas fram
- Cykel verkar vara i fokus vilket är bra
- Bra förslag på etapputbyggnad
- Förslaget skapar naturliga mötesplatser, alla åldrar kan samlas på en och samma plats. Skapar gemenskap och känsla, bra affärsutbud, mycket aktiviteter.

Nackdelar

- Vart tog torget vägen?
- Bygg in hela torget istället så att det blir som Frölunda torg
- Ungdomarna saknar kläddaffar och filmuthyrning
- Inga direkta a-ha upplevelser
- Lite dåligt utnyttjande av marken
- Tyvärr ingen förändring av skolan
- Förslaget riskerar att bli två delar, en vid torget och en vid idrottshallen
- Några stråk riskerar att få svagare genomströmning av folk

Platsspecifika synpunkter

Fördelar

- 1** • Kulturtorget, öppen kulturplats
- 2** • Bra med punkthus vid kulturhuset
- 3** • Torget intressant disponerat, det skall vara en öppen plats som man spejar ifrån, bra torg med barn, café man leker och träffas kring ett torg, intressant lekplats/lektorg, lektorget ser roligt ut för barn
- 4** • Bra med bostäder längs Backadalen
- 5** • Plus för skola, idrott och hotell – en bra kombination som kan ge många positiva möten. Positivt med idrottshallen i detta läge, kan kombineras med restaurang, konferens osv. Kan utvecklas till kongressanläggning
- 6** • Bra med markparkering i anslutning till handel, inte alla vill åka ner i parkeringsgarage
- 7** • Fint inslag med park i anslutning till skogskullen vid ishallen

Nackdelar

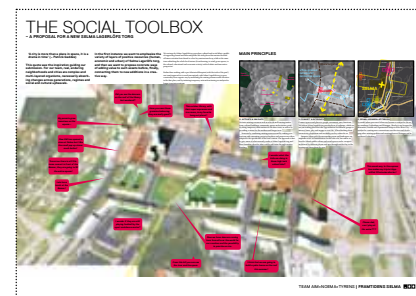
- 1** • Dålig placering på bibliotek, skulle varit en mer central placering
- 2** • Gillar inte höghusen vid torget
- 3** • Tveksam till parkeringstorg, bra med öppen yta vid hållplatsen men det skulle kunna vara något annat än parkering
- 4** • Ej odling vid skolan
- 5** • Sporthall kommer långt ifrån kollektivtrafik och torg

The Social Toolbox

AIM – Architecture Is Made AB

Noema Research and Planning Ltd.

Tyréns AB

Här redovisas bedömningsgruppens samlade synpunkter på förslaget.

Sammanfattning

Förslaget »The Social Toolbox« har en trovärdig infallsvinkel på hur förändringsprocessen kan bedrivas för att resultatet ska bli så bra som möjligt. Man talar t.ex. om snabb åtgärder, för att visa att något faktiskt händer.

Strukturen är enkel och ett antal rejäla kvarter skapas, i vilka flera olika användningar inryms. Torget lokaliseras i anknäpning till hållplatsen på ett bra sätt.

Idrottsanläggningen ligger mellan torget och skolan och försöker fånga in både torgbesökare och skolungdomar på ett förtjänstfullt sätt.

Entrén från E6 är rejält markerad med verksamheter som ges möjlighet att annonsera sig och området ut mot motorvägen.

Hållbar stadsutveckling: socialt, ekologiskt och ekonomiskt

Den ekologiska hållbarheten uppfattas inte som särskilt väl studerad, mycket p.g.a. att de flesta offentliga rummen är hårdgjorda. Förslagets bidrag till ekosystemtjänster bedöms bli litet. Förslaget har inriktat sig på att vara var- samt – bra, men vad får det för effekter?

Förslagets sociala anslag är välvilligt och innehåller många kloka processidéer. Idéerna ligger dessutom väl i linje med man resonerar från projektets sida. Att ta tillvara på det som är bra är hållbart på flera sätt och därmed intressant. Sedan är det tveksamt ur andra aspekter att spara torgbyggnaden, t.ex. kopplingen till en viss identitet. Området behöver en nytändning och nya stadsrum och byggnader kan vara en del av en sådan process.

En annan fråga är om de relativt stora kvarter som föreslås, får tillräckligt med stadsliv i bottenvåningarna.

Förslagets kombination av bibliotek och kulturhus är bra och ger ett bra och samlat utbud av aktiviteter som främjar möten. Hållplatsens koppling till torg och handelsentréer är ett bra grepp som också ger människor i rörelse.

Helheten

Förslaget »The social toolbox« har lagt mycket kraft på att fundera på hur förändringsprocessen kan gå till. Beskrivningen av denna är välarbetad och intressant, bl.a. menar man att det är viktigt att några, kanske mindre åtgärder, sker snabbt i den annars långsamma process som stadsutvecklingen är – det ska synas att något är på gång! En annan styrka i förslaget är att bevara

relativt mycket av befintliga strukturer och bygga vidare på det som finns.

Den fint beskrivna processen, får inte riktigt samma starka uppföljning i förslaget gestaltning. Det finns en storskalighet i en del avseenden som bedömningsgruppen är lite tveksam inför, speciellt i kombination med bevarandet som andas försiktighet. Här blir förslaget motsägelsefullt.

Det är intressant att gamla rikstvåan-stråket kopplas ihop. Överhuvudtaget är förslaget åtgärder kring Backadalen förtjänstfulla, t.ex. att bygga på båda sidor om gatan och poängtera entrén mot E6.

Förslaget har ett intressant inre stråk som kan koppla området kring torget till verksamhetsområdet på östra sidan om E6.

Förslaget har generellt en bra blandning av bostäder och verksamheter.

Attraktionskraft och besöksmål

Förslaget har skapar en bra koppling mellan idrottsanläggning och torg. Idrottsanläggningen har getts en intressant placering, som både blir nära skolan och nära en sportpark. Anläggningen sticker ut över Backadalen och annonserar byggnaden och verksamheten vilket är positivt. Bostäder ovanpå idrottshallen är intressant.

I förslaget redovisas en idé om att lyfta över biblioteket i centrumanläggningen, vilket bedöms som positivt.

Bedömningsgruppen noterar tankarna kring att bevara centrumanläggningen, men samtidigt är det lite synd att man inte tar tillvara chansen till nytändning som det kan innebära att riva den och bygga nytt.

En ny lekplats placeras i det vildvuxna området mot hotellet, vilket är en intressant plats med koppling till kullen norr om hotellet. Möjligen kan den hamna undanskymd och bli otrygg kvällstid.

Torg, gator, parker och platser

Förslaget innehåller ett distinkt utformat torg mot Litteraturgatan och hållplatsen. Torget är fyllt med attraktiva funktioner, t.ex. uteservering och torghandel, men också med mer udda inslag som odlingslotter, som tilltalar bedömningsgruppen. Stadsrummet uppfattas som öppet, överskådligt och inbjudande. Det som drar ner betyget är lösningen med fordonstrafik runt hela torget.

Det finns en intressant koppling mellan det kommersiella torget och idrottstorget, som också har en bra koppling till idrottsanläggningen.

Det centrala grönstråket är fint och är ett grepp som samtliga förslag valt att ha med. I övrigt tycker bedömningsgruppen att de offentliga rummen upplevs något för stora och att de har delvis otydliga kopplingar, t.ex. finns det inga fria siktlinjer mellan olika platser, vilket gör att stråken riskerar att hänga ihop dåligt.

Backadalen har getts en välbehövlig och bra rumslighet.

I de offentliga rummen tycks det vara mycket hårdgjorda ytor, t.ex. på idrottsplatsen, och förslaget upplevs inte så grönt.

Bebyggelsen

Förslagets hantering av bebyggelsen kretsar en del kring att centrumbyggnaden behålls och byggs till, vilket ger en stor byggnadsvolym centralt i torgområdet. Ovanpå tillbyggnaden föreslås punkthus, vilket markerar torget på ett tydligt sätt. Bedömningsgruppen anser att bevarandet av viss befintlig bebyggelse kan vara bra för små och nya företag, men det kan också vara svårt att behålla befintliga byggnader, då mer kompakta handelsytor behövs.

De nya kvarter som föreslås präglas av en stor skala, som upplevs tveksam. Det skapas långa fasader. Dessutom får de flesta bostadskvarter en upphöjd gård (parkering placeras i första våningen) och gårdshus, vilket inte bedöms vara attraktivt i detta läge i staden.

Den föreslagna kombinationen av bostäder och idrott är spännande och intressant.

Förslaget innehåller mycket handelsytor som i stor utsträckning kvar i befintliga byggnader, men livsmedelshallens cirka 3 600 m² är ett bra mått. »Plug-in-shops« är ett intressant grepp, men är kanske inte mest lämpligt för bibliotek, utan borde kunna användas till enklare saker.

Längs Litteraturgatan kan det bli trevligt med »townhouses«. Förslaget redovisar en attraktiv bebyggelse väster om Litteraturgatan.

Entrén från öster, via E6, är välstuderad med kontor och verksamheter.

Trafik, tillgänglighet, rörelser och parkering

Trafiklösningen med biltrafik runt hela torget upplevs tveksam, och torgets godsidor blir också bilsidor. Korsningen Litteraturgatan-Backadalen uppfattas som trång och bedömningsgruppen undrar om man får ihop trafiken.

Genomförande

Att bevara flera av de befintliga strukturerna är intressant ur ett processperspektiv, speciellt med social hållbarhet för ögonen. Men det kan bli svårare att lösa genomförandeekonomin. Nu innehåller förslaget ändå cirka 670 bostäder, vilket är relativt många (i nivå med »Spektrum«, men cirka 500 färre än »Street Wise«)

Bedömningsgruppen har funderingar på hur etappindelningen fungerar. Det finns t.ex. tveksamheter kring hur parkeringsgarage ska finansieras. I övrigt redovisas en rimlig etappindelning.

Synpunkter från medborgardialog och referensgrupper

Synpunkter från medborgardialogen och referensgrupperna som specifikt berör förslaget »The Social Toolbox« redovisas på kartan på nästa sida.

Synpunkter från medborgardialog och referensgrupper

Generella synpunkter

Fördelar

- Bra grönområden
- Bra att man behåller befintliga byggnader, att spara centrumhuset men bygg nytt tak och snygga till

Platsspecifika synpunkter

Fördelar

- 1 • Plus att bibliotek och kultur ligger i samma byggnad
- 2 • Bra med punkthus, blir en reklam-pelare från motorvägen, signalerar »här är torget«
- 3 • Bra med hållplatsens placering alldeles vid torget, bra med öppet kring hållplatsen eftersom det är trafiksäkert, man syns bra, torget tar emot med öppna armar, bra att behålla befintlig torg
- 4 • Bazar är god idé, gynna lokalt näringsliv, skapar arbetstillfällen i området
- 5 • Bra med »townhouses« längs Literaturgatan
- 6 • Bra med bostäder nära skolan
- 7 • Bra med den stora aktivitetsytan utomhus, bra att »knäcka« det gröna stråket i nord-sydlig riktning
- 8 • Sporthallens nära placering intill/framför skolan är bra, bra kombination av idrottshall och bostäder
- 9 • Bra förslag på entréer från E6, bra koppling mot Stig center

Nackdelar

- 1 • Sämre med höghus, passar inte i denna miljö, hellre småskalighet, dåligt med höghus
- 2 • Dåligt med de förslag som finns på hus mot villaområdet
- 3 • Dra inte in biltrafik vid torget där det skall lekas och handlas, torget är en rondell, man passerar bara över
- 4 • Inte bra med förskola mellan två vägar
- 5 • Lekområde ligger dåligt placerat

Spektrum

Mandaworks AB

Kreera Samhällsbyggnad AB

Hosper Sweden AB

Sammanfattning

Förslaget »Spektrum« bygger på ett stråktänkande i nord-sydlig riktning med Litteraturgatan som en viktig pulsåder. Förslaget innehåller det som bedömningsgruppen ser som det mest intressanta torget av alla förslagen: en intim, gästvänlig och trygg offentlig plats, som kantas av butiker och bostäder och som har en direkt koppling till kollektivtrafikhållplatsen.

Förslaget redovisar en flytta av Litteraturgatan, vilket ger mer plats åt västermen som är tveksam att genomföra.

Det nord-sydliga grönstråket blir stadsdelens lunga och kopplas fint till idrottsanläggningen som också bildar en helhet med skolan.

Mot E6 och de störningar som finns där har förslagsställarna logiskt lokaliserat verksamheter och kontor som också kan ges ett attraktivt annonsläge.

Hållbar stadsutveckling: socialt, ekologiskt och ekonomiskt

Förslagets indelning i stråk betonar olika egenskaper, vilket medfört att bebyggelseområden innehåller alltför lite grönska, vilket i sin tur bedöms som en brist med avseende på den ekologiska hållbarheten. Utemiljöernas ekosystemtjänster blir inte så stora i och med att de mesta grönskan är samlad i det centrala grönstråket.

Förslaget gynnar närhandel i viss utsträckning och Selmas identitet kan stärkas med ett vackert, tydligt och attraktivt torg. Mycket bostäder kring torget ger trygghet, medan den upplevda funktionsuppdelningen bedöms negativ för den sociala hållbarheten.

Helheten

Förslagets motto »Spektrum« symboliserar gradvisa övergångar mellan uppdragsområdets olika inriktningar: handel kring Litteraturgatan och torget, grönska i det centrala stråket, följt av idrott- och skola och sedan kontor och verksamheter närmast E6. Upplägget är intressant, men bedömningsgruppen ställer sig ändå frågan om delarna hänger ihop tillräckligt bra genom hela uppdragsområdet.

Den västra delen, med ett vackert och intimt utformat torg, direkt kopplat till kollektivtrafikhållplatsen och Litteraturgatan är ett av de bästa av alla fem förslagen. Inte bara bedömningsgruppen utan även allmänheten har uppmärksammat detta. Även hanteringen och utformningen av bebyggelsemiljöerna

Här redovisas bedömningsgruppens samlade synpunkter på förslaget.

väster om gatan är bra gjort och får en fin samhörighet med både villorna i väster och torget.

Området kring torget tycks sedan tappa den självklara kopplingen till skol- och idrottsområdet. En orsak är att gångvägssystemet inte riktigt hänger ihop förbi stadsradhusen och genom grönstråket. Det blir en torgdel och en rekreationsdel.

Ytterligare fränkopplat från området kring torget är kontor- och verksamhetsområdet i östra delen.

Det centrala grönstråket har en bra koppling till gång- och cykelvägen söder om Backadalen (som dessutom är gamla riksvägen).

Attraktionskraft och besöksmål

Det vackert och intimt gestaltade torget blir en trevlig entré till området vilket kan stärka identiteten. Detta blir ett attraktivt besöksmål.

Centralt i skol- och idrottsdelen av förslaget placeras idrottsanläggningen. Idén är att samla alla dessa funktioner i en volym. Fördelarna är en attraktiv målpunkt med mångfacetterat innehåll och som har en bra driftsekonomi. Den stora volymen riskerar dock bli alltför storskalig och oöverskådlig. Dessutom kan området kring byggnaden bli otryggt när verksamheterna inuti har stängt.

De två nya förskolorna som placeras på taket till idrottsanläggningen skapar en intressant kombination som känns nyskapande. Invändningen handlar om förskolebarnens tillgång till naturmark och tillräckligt attraktiv utemiljö.

En ny attraktiv lekplats är placerad i grönstråket, men även på skolgården, vilket uppfattas som en bra och placering centralt i området.

Torg, gator, parker och platser

Det finns två tydliga offentliga rum, som förslaget byggts upp kring: dels det centrala grönstråket och dels det nya torget.

Det centrala grönstråket kan bli attraktivt. I och med att man väljer att lägga parkrummen i ett stråk, kan man jobba med attraktiviteten där, vilket bedöms som positivt. Att öppna upp bäcken i grönstråket är också tilltalande.

Det är en rolig idé att man kan spela fotboll eller tennis med sig själv mot väggen på idrottsanläggningen. Lekplatser i grönstråket är bra placerade. Stråket kan bli en härlig upplevelse för barn, men kan också uppfattas som otrygg kvällstid i och med att många baksidor vetter mot den. Som tidigare nämnts kan parken också påverka den öst-västliga rörelsen genom området på ett negativt sätt.

Förslaget har ett vackert torg, som i kombination med hållplats ger området en värdig entré. Torget uppfattas som modernt, tydligt och intimt med bra proportioner. Det skapas många godsidor på torget.

De kommersiella lokalerna är samlade kring torget, vilket är bra för närheten och klustereffekterna.

Förslaget upplevs inte som grönskande och i den västra delen kring torget är den praktiskt taget ingen grönska alls. En del gröna utblickar och samband riskerar försvinna, t.ex. mot villaområdet i väster.

Mötesplatserna är få, men koncentrerade, vilket uppfattas som bra och kan generera fler rörelser på färre platser och stråk.

Bebyggelsen

Torget och bebyggelsen kring torget kopplas på ett bra sätt till villaområdet väster om Litteraturgatan. Bebyggelsen som fungerar som övergång mellan villorna och torget är känsligt utformad.

Kring torget är bebyggelsen mer storskalig. Bostadsgårdarna tycks vara obefintliga, vilket är en stor svaghet med förslaget. Det finns bostäder i kvarteren kring torget som får alltför dålig tillgång till uteplats invid bostaden.

Även i övrigt bidrar den redovisade bebyggelsen till känslan av att området är uppdelat, t.ex. i en torgdel och en idrottsdel. Bebyggelsen i den östra delen av området innehåller bara kontor och kan bli för monofunktionellt.

Vissa delar av bebyggelsen är endast schematiskt behandlat och det blir otydligt hur bebyggelsen kan te sig. Dock kan variation ändå uppnås, då det finns några mindre kvarter. Även stadsradhusdelarna ger en bra rytm i stadsstrukturen.

Idrottsanläggningen blir som den är föreslagen en stor byggnadsvolym, som det krävs en omsorgsfull gestaltning av för att den inte ska bli alltför storskalig.

Det vore önskvärt med ökad kontakt mellan bebyggelsen kring torget och grönsrådet. I förslaget riskerar bebyggelsen att bli en barriär mot den gröna parken.

Trafik, tillgänglighet, rörelser och parkering

Förslagets största åtgärd beträffande trafikstrukturen är att man förlagit en flytt av Litteraturgatan åt öster. Flytten av gatan skapar mer mark att bygga på väster om gatan, vilket är bra och ger ett större avstånd mot villaområdet. Bedömningsgruppen är inte helt överens om hur man ska se på flytten av gatan: några anser att det är en god idé, medan andra är tveksamma.

Kostnaden för flytt av Litteraturgatan är inte redovisad eller bedömd, men kan bli en faktor. Samtidigt bedömer Fastighetskontoret att kostnaden för gatans flytt inte är avgörande för genomförandeekonomin.

Den svåraste frågan angående flytten av gatan är att en större del av sträckan kan behöva lösas redan i ett tidigt skede av utvecklingen, vilket fördyrar och försvårar processen. Flytten påverkar ju hela gatan och inte bara sträckan förbi torget.

Förslaget har en tydlig och god koppling mellan kollektivtrafikhållplatsen och torget, vilket torde gynna kollektivtrafikens resenärer.

Idén om flexibla parkeringsgarage är intressant, speciellt ställt mot att gräva ner parkeringsgarage, vilket är dyrt. Idén tål att studeras vidare.

Idrottsanläggningens placering mellan kollektivtrafikhållplats och angöring från Backadalen är bra ur trafiksynpunkt.

Gång- och cykelkopplingarna över Litteraturgatan är inte övertygande löst.

Störningar

Kvarteren i förslaget är generellt inte tillräckligt slutna och kringbyggda för att stänga ute trafikbullret, vilket försvårar genomförandet.

Genomförande

Antal bostäder i förslaget är knappt 680 stycken, vilket är näst mest, men cirka 500 färre än Whites förslag.

Flytten av Litteraturgatan är det som utmärker förslaget. Flytten ger positiva effekter i mer byggbar mark väster om gatan, men innebär inte klart redovisade konsekvenser för trafiken och kommande utvecklingsetapper. Etapputbyggnaden av planerad bebyggelse längs Litteraturgatan kan bli svårare att lösa, om gatan flyttas.

Idrottsanläggningen parkering är inte löst i den etapp som anläggningen ingår i. I övrigt är etapputbyggnaden bra redovisat och logiskt löst.

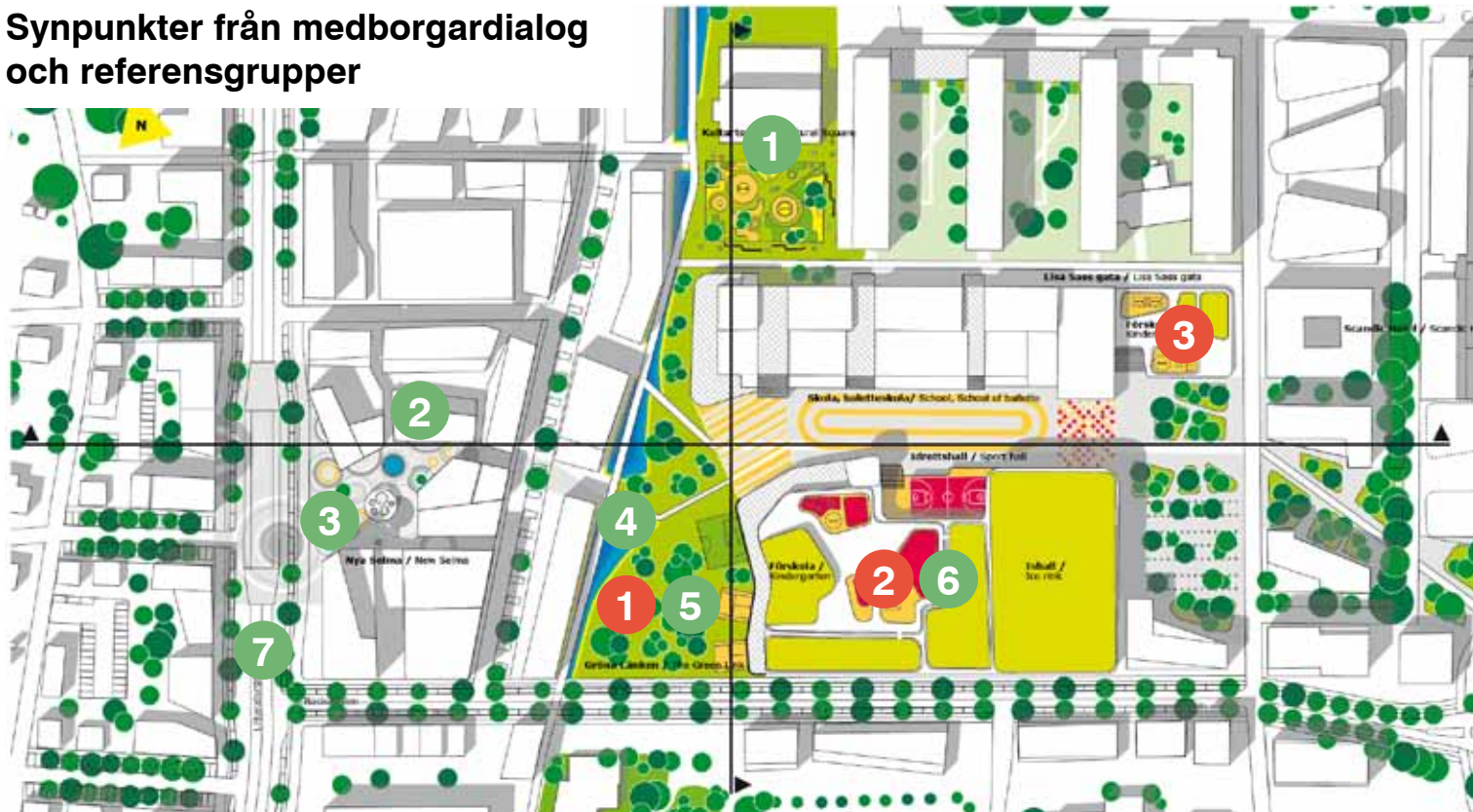
Befintliga verksamheter bedöms kunna vara öppna under byggnation i de tidiga etapperna.

Mycket byggs nytt, vilket signalerar förnyelse men också kan innebära minskade möjligheter för nya, små företag att starta och hitta lokaler.

Synpunkter från medborgardialog och referensgrupper

Synpunkter från medborgardialogen och referensgrupperna som specifikt berör förslaget »Spektrum« redovisas på kartan på nästa sida.

Synpunkter från medborgardialog och referensgrupper

Generella synpunkter

Fördelar

- Bra att det inte är för mycket hus och lägenheter

Nackdelar

- Det vore bättre om bostäderna vore utspridda och blandade med butiker
- Saknar parkeringsplatser
- Riskerar att bli uppdelat; en torgdel och en del som blir sämre befolkad på kvällstid

Platsspecifika synpunkter

Fördelar

- Plus för kulturtorget, bra placering av bibliotek
- Bra med bostäder koncentrerade till området runt torget och hållplatsen
- Bra torg; intimt, trevlig oregelbunden form, att hållplatsen ligger nära torget, man kommer rakt in på torget, barn kommer känna sig trygga, inbjudande från hållplatsen, öppet torg – allt blir synligt för alla, bra att torget syns från spårvagnshållplatsen
- Vatten är fint – avkopplande, bäcken är bra, ett ställe att vara på rasterna
- Bra med park och spontanidrottsplats, kan vara där på rasterna
- Sporthallens nära placering intill skolan, bra koppling mellan skola och idrottshall
- Positivt att flytta Litteraturgatan och få in trappade bostäder mot villorna, blir ett »bullenplank«, det blir en bättre gata

Nackdelar

- Kan det gröna stråket bli en barriär?
- Helst ingen förskola på taket
- Helst ingen förskola vid skolan

Göteborgs
Stad

Göteborgs Stad

404 82 Göteborg

Telefon, växel: 031-368 00 00

E-post: goteborg@goteborg.se

Hemsida: www.goteborg.se